

30 години

ГорА

10/2022

STIHL

www.stihl.bg

STIHL**НОВО**

НАЙ-МОЩНИЯТ АКУМУЛАТОРЕН ВЕРИЖЕН ТРИОН В СВЕТА

**ИСТИНСКА ПРОФЕСИОНАЛНА МОЩНОСТ:
MSA 300 И АКУМУЛАТОРНАТА БАТЕРИЯ AP
500 S, НОВИТЕ МОДЕЛИ С НАЙ-ВИСОКА
ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ В СВОЯ КЛАС**

ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ НА WWW.STIHL.BG

* В клас мощност 3,0 kW отгавана мощност отнесена към 2 kg тегло на акумулаторна батерия.
Подобно на снимката, AP 500 S се гоставя само без функцията STIHL connected

„Поваляне, кастрене, разтрупване или поддръжка на дървета: независимо, какво ни предстои - новият MSA 300 убеждава при всяка употреба. Всичките му умения се разкриват най-добре заедно с професионалната акумулаторна батерия AP 500 S, световната новост по отношение на издръжливост, експлоатационен живот и мощност*“

**Роберт Ебнер,
шампион на Германия в състезанието
STIHL TIMBERSPORTS® през 2021**

**МАКСИМАЛНА
МОЩНОСТ**
НАЙ-МОЩНИЯТ
АКУМУЛАТОРЕН
ВЕРИЖЕН ТРИОН
В СВЕТА

**ПЕРФЕКТНА
ЕРГОНОМИЧНОСТ**
БАЛАНСИРАНА &
ТЯСНА КОНСТРУКЦИЯ

**ИЗКЛЮЧИТЕЛНА
ЗДРАВИНА**
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА
УПОТРЕБА

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:

Инж. Тони КРЪСТЕВ – директор
на Дирекция „Горско стопанство“
в ИАГ

Членове:

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ –
председател на Съюза на
лесовъдите в България и
декан на факултет „Стопанско
управление“ в ЛТУ

Доц. д-р Евгени ЦАВКОВ –
преподавател по дендрология
в ЛТУ и уредник на Музея на
Лесотехническия университет

Д-р инж. Георги ГОГУШЕВ –
зам.-директор на Регионалната
дирекция по горите – Благоевград

Д-р инж. Росен АНДРЕЕВ –
експерт по ловно стопанство
в Югозападното държавно
предприятие

Инж. Росен РАЙЧЕВ – директор на
Дирекция „Контрол по опазване на
горските територии“ в ИАГ

Секретар:

Радка ЛЯХОВА –
главен експерт в Дирекция
„Информационно-административни
дейности“ в ИАГ

Главен редактор:

Светлана БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

Редакционен екип:

Женя СТОИЛОВА
редактор
zhenia.stoilova@gmail.com

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ
редактор
pavelppj@gmail.com

Ваня КИСЬОВА-ИЛИЕВА
технически редактор
vaniakisiova@abv.bg

Лили ШИВАРОВА
графичен дизайнер
shivarova_gora@abv.bg

Йордан ДАМЯНОВ
фоторепортер
jordan.damianov@abv.bg

Станислава КРУМОВА
старши счетоводител
tania_mit@abv.bg

Съдържание:

2 ИНТЕРВЮ

Инж. Стоян ТОШЕВ – изпълнителен
директор на Изпълнителна агенция
по горите, пред сп. „Гора“

4 ДЕЛНИЧНИ СРЕЩИ

Държавното ловно стопанство
„Витиня“ – за хората, чиято грижа
дарява живот

8 КАКВО ПОКАЗАХА ПРОВЕРКИТЕ

в засегнатите от
наводненията райони

11 ЛОВНО СТОПАНСТВО

Представянето на ловни трофеи
от благороден елен открий рекорден
брой медалисти

14 НАЦИОНАЛЕН ГОРСКИ МУЗЕЙ

Трябва да вярваме, че ще го има!

18 МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Планинските биомии във фокуса
на учените и експертите

20 ЛЕСОВЪДСТВО

Корковият дъб в България –
състояние и насоки за опазване,
стопанисване и ползване

24 В НАВЕЧЕРИЕТО НА ПРАЗНИКА

на Народните будители
дипломи получиха
217 абсолвенти от випуск 2022

26 ГОРСКА ПЕДАГОГИКА – забавна страничка за малки и пораснали деца

27 СДРУЖЕНИЕ „КЛУБ ФОРТУНА“

на посещение в Република
Черна гора

www.facebook.com/spisaniegora

Рисунка на корицата: Ивон МИНКОВА, 6 г., Пловдив

Адрес на редакцията

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 02 988 86 42
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg

Банка ДСК ЕАД,
гр. София, клон Стамболийски,
IBAN: BG97STSA93003104045001
BIC: STSABGSF

Годишен абонамент - 30 лв.
Отделен брой - 3 лв.

Печатни коли 4.
Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за
печат на 7.12.2022 г.
Индекс 20346.
Печат „Фатум“ ООД
ISSN 0861 - 7570

**Инж. Стоян ТОШЕВ –
изпълнителен директор
на Изпълнителна агенция
по горите, пред сп. „Гора“**

Искам колегията да работи в условията на увереност и спокойствие

– Инж. Тошев, за краткото време, откакто сте ръководител на ИАГ, какви впечатления имате за работата на екипа на Агенцията в Централното управление и по места?

– Като цяло системата не ми е чужда, защото идвам на тази длъжност от Регионалната дирекция по горите – София, и с по-голяма част от служителите на Агенцията и много колеги от регионалните дирекции съм работил и по-рано. Имам подкрепата на екипа на Агенцията, надявам се на разбирането и подкрепата на колегите от регионалните горски структури към ИАГ и съм благодарен за това. Без екипна работа и отношение към професията няма да се постигнат целите, които сме си поставили. Ако с екипа на Изпълнителната агенция по горите и нейните поделения постигаме целите и резултатите, към които се стремим, друг анализ на работата на служителите не ми трябва.

Експертизата на колегите е на доста добро ниво. Необходимо е да има повече увереност особено по места. Там, където се появят индикации, че има нарушения, за установяването на които има нужда от съдействие, изпращаме хора от Изпълнителната агенция. Преди да накажеш, трябва да помогнеш, да дадеш възможност и ако няма резултати, тогава да предприемеш действия.

Работата ни е екипна. Ако си ня-

маме доверие, нямаме шанс да се справим.

Дошъл съм тук да дам увереност на колегите да вършат работата си спокойно и без сътресения.

– Какво от дейността на ИАГ смятате да продължите и да надграждате и какви нови идеи имате?

– Има много политики и практики, които са били приоритет на Агенцията и нейните структури и които трябва да се продължат и надградят. Най-важното е да бъдем обединени заедно за нашата кауза. Стопанисването на горите е дългосрочен процес. Необходимо е да следваме дългосрочни цели, за които ние като екип ще направим няколко стъпки, следващите ще продължат. Системни, сигурни стъпки в управлението на горите, които да създадат сигурност, да дадат самочувствие на експертите.

За съжаление, единствените случаи, които видях през последните три – четири месеца, откакто съм изпълнителен директор, на хора в горската

система, които се обединяват, бяха при възникнала беда. Както знаете, за тези три месеца имаме наводнения, пожари, проблеми в национален и международен аспект, породени от COVID периода, криза с дърва, война, политическа динамика.

Работи се върху отстраняване на пропуски и усъвършенстване на нормативната уредба, свързана с Наредбата за сечите и Наредбата за инвентаризацията, както и Правилника за прилагането на Закона за лова.

Чакаме да видим какво ще кажат хората на терен. Трябва максимално да съберем информация от всички, които са заинтересовани.

– Какво може да се открие като силни акценти на Агенцията в контролната дейност?

– Обективност, прозрачност и ефективност – това търсим по отношение на контрола. Както и постоянно присъствие на терен, което да има дисциплиниращ ефект, не само с цел установяване на нарушения,

но и превенция. Всички екипи на Изпълнителната агенция по горите и регионалните дирекции, включително и експертите, са на терен. Знаете, че броят на извършваните в цялата страна проверки от нашите контролни екипи достига няколко хиляди месечно. Проверяват се позволителни за сеч, превозни билети, работи се с GPS-и, има камери за заснемане. И резултатите от контролните ни действия наистина могат да се видят от всички. По някаква причина обаче се озовахме на не съвсем правилното място. В момента извършваме проверки в цялата страна в действащи сечища. Използваме всички възможности, които нормативната база ни предоставя за санкции, и сме категорични при установяване на нарушение. Дейностите по сеч и извоз в тези насаждения се спират, обезсилват се позволителните за сеч. Това за мен е правилният подход – да влезем в сечищата, защото след това е много трудно да се докаже откъде, кой и защо е направил някакво нарушение.

– Абсолютно логично. Това ще доведе ли и до увеличаване на броя на проверките в горите за сметка на други места?

– Ще доведе до откриване и на повече нарушения, за които ще се сезират съответните органи. Нашата работа е да извършим качествена проверка за спазване на закона, ние не произнасяме присъди. Зная, че горските инспектори са заети с толкова много неща и имат много отговорности. Убеден съм обаче, че засилването на проверките в горските територии ще сваля броя на проверките на други места. Но съм убеден и в това – ако пресечем и не допускаме от гората да тръгва незаконна дървесина, проверките на други места – по пътищата, в обектите на търговците по чл. 206 и други, ще бъдат не само по-малко, но и с по-високи резултати. Имаме добри професионални отношения със структурите на МВР по места, което също е плюс в нашата работа.

Агенцията е предоставила достатъчно и може би едни от първите инструменти за публичен контрол. Бих подчертал, че това, заедно с пре-

доставянето на пълна прозрачност и публичност на информацията, са едни от силните страни в контролната й дейност.

– И въпреки това обществото не спира да обвинява лесовъдската колегия за щяло и нещяло и да вижда само лошото в системата?

– Обществеността, ако иска да чува само лошото, ще продължи да търси новини, които го предлагат. Предполагам, че не един експерт от ИАГ или РДГ е имал горчив опит с журналистите, включително и аз, когато игнорират положителното, а търсят само негативните примери. Що се отнася до хората, повечето от тях обичат природата и гората, но са много чувствителни само при звука на резачката в гората. Няма нищо лошо, стига общественото мнение да не бъде манипулирано и изкривявано. Гледката на отсечените дървета е грозна, но всеки лесовъд знае защо се извършва дърводобивът в горите. Нашата задача е не само да упражняваме контрол, да вършим професионално лесовъдската и административната дейност на Агенцията и нейните поделения, но и да можем по-достъпно да обясняваме какво вършим, за да отговаряме на очакванията на обществото.

Отделните негативни примери не бива да бъдат генерализирани, а да се търси начин проблемите да бъдат разрешавани. По отношение на проверките отново ще повторя нещо, което многократно съм казвал и в лични срещи: всеки е поканен да дойде с нас на проверка, не само да подаде сигнал, но и да бъде част от контрола, който се извършва.

– Усещам подкрепата Ви за хората, работещи в системата на ИАГ, което е много важно.

– По друг начин не виждам да се работи. От мен няма да чуete лоша дума за горския служител. Аз знам в какви лишения работят те в горите. Затова трудът на всеки горски служител трябва да бъде достойно оценен. В тази връзка се радвам на успеха, постигнат от Министерството на земеделието и Агенцията по отношение на заплащането на горските служители на всички нива. Закъсняла във вре-

мето стъпка, но все пак е направена.

– Защитихме ли достатъчно професионално лесовъдската колегия от атаките на медиите и населението след наводненията в Карловско през септември т.г.?

– Смятам, че защитихме. С професионално отношение към проблема. Проверени бяха горските територии около Карлово и трите засегнати от водната стихия населени места и съответно бяха направени констатации и анализ на състоянието на водосборите над трите села, стопанисването и ползването от съответните горски територии. В масовите проверки участваха експерти от Изпълнителната агенция по горите, служители на Регионалната дирекция по горите – Пловдив, Лесозащитната станция – Пловдив. Поискана бе експертиза на Института за гората – БАН, и становище на Лесотехническият университет. Резултатите сочат, че няма лесовъдски пропуски в стопанисването на насажденията, а огромните количества вода вследствие на падналите валежи от дъжд – близо 200 л на кв. метър, са главната причина за наводненията в региона. Мисля, че направихме необходимото. Тук е мястото да подчертая, че освен граждански контрол, е необходима твърда експертна позиция, която могат да дадат само професионалистите, хората от науката и практиката.

– Моля да поздравите лесовъдската колегия с настъпващите Коледни и Новогодишни празници.

– Дано съумеем да изградим повече доверие в обществото към лесовъдите. Да имат колегите сила, енергия, да намират смисъл в това, което правят, да се чувстват сигурни, защитени, да се прибират при близките си хора живи и здрави. Благодаря на хората, които помагаша в борбата с пожарите и наводненията, огромен респект към техните усилия.

Трябва да уважаваме труда на всеки един горски труженик. Това искам и това пожелавам на всички колеги по повод предстоящите празници. Повече самочувствие, с което уверено да изпълняват служебните си задължения и, разбира се – здраве, на тях и техните семейства.

Държавното ловно стопанство „Витиня“ – за хората, чиято грижа гарява живот

За начало на Държавното ловно стопанство „Витиня“ се смята 1928 г., когато държавната гора „Витиня“ е обявена за развъдник на едър дивеч – сърни.

Като териториално поделение на Северозападното държавно предприятие – Враца, стопанисва горите и дивеча на 16 504.4 ха – държавни горски територии. Те са разположени в Мургашкия дял на Западна Стара планина и се характеризират с типично планински релеф и мрежа от била и дерета. Най-разпространени са чистите букови насаждения, но също и тези от габър, зимен дъб и блаун. Създадени са и се развиват добре култури от бял и черен бор, смърч, зелена дугласка. Почвата в района е кафява горска, бедна, на места камениста, пострадала в миналото от ерозионни процеси. Най-високата точка е 1645 м н.в. – северно от връх Мургаш, а най-ниската е 375 м н.м. – при с. Врачеш. Средната лесистост е 79.95 %.

ДЛС „Витиня“ се намира на територията на общините Ботевград, Горна Малина, Елин Пелин, Своге и Крекиковци. В границата му са разположени 7 населени места.

От 2013 г. Стопанството притежава Сертификат за управление на горите за съответствие с изискванията на FSC, като догодина му предстои пресертификация.

ДА СЕ ЗАПОЗНАЕМ

Територията на Държавното ловно стопанство „Витиня“ започва недалеч от натоварената пътна артерия на едноименния планински проход, разположен северно от главното било на Стара планина, което условно разделя страната на северна и южна. Екипът ни е очакван гост в

новата му административна сграда, завършена преди месеци. Проектът на сградата е представен през 2008 г. на честването на 80-годишнината на Стопанството, когато е направена и първата копка. По повод юбилея тогава е издадена и книгата на д-р инж. Георги Стенин „80 години Държавно ловно стопанство „Витиня“. В

него започва трудовият му път през 1962 г., когато то е Учебно-опитно ловно стопанство, и тук продължава като ръководител по времето, когато то е Ловно стопанство „Витиня“ и Представително ловно стопанство „Мургаш“, полагайки основите на ловното дело.

Посреща ни колективът на Стопанството, който по думите на директора инж. Филип Ковашки, е най-големият му актив – общо 55 служители, 9 от които инженери. Близко половината от тях са ангажирани с опазването на територията и дивеча, като често пъти това е свързано и с нощни дежурства. Монтирани са камери за наблюдение, а проверяващите разполагат с автомобил с термокамера.

Със спецификата на дърводобива в ДЛС „Витиня“ ни запознава инж. Румяна Гетовска – зам.-директор, специалист с 35-годишен опит, уважавана от колегията и заради значителния ѝ принос за оцеляването на

Колективът на Стопанството с директора инж. Филип Ковашки (на първи ред в средата), зам.-директора инж. Делян Ослеков (отдясно), зам.-директора инж. Румяна Гетовска (отляво) и главния счетоводител Детелина Стаменова-Петкова

Отлично възобновените
след ледолома през 2007 г. гори

Ловният дом „Витиня“

Стопанството през годините на прехода и по-нататъшното му развитие. Приходите му се формират основно от продажбата на дървесина и услугите по линия на организирания ловен туризъм. Разделено е на 3 горскостопански участъка – „Витиня“, „Врачеш“ и „Търсава“, а средногодишното ползване на дървесина по горскостопански план е 30 191 м³ лежаща маса. Разполага с две собствени бригади с общо 7 работници, с помощта на които се извършва една четвърта от дърводобива, или около 7000 м³ дървесина на година. Работи се с трактор „TAF“, специализиран трактор „Timberjack“ и с въжена линия „Valentini“. Останалата част от добива на дървесина е възложена на фирми. Предвид по-голямото търсене на дървата за отопление за местното население тази година, Стопанството е осигурило двойно повече количество в сравнение с предишни години.

Любопитни сме да разгледаме територията му и потегляме по тесните планински пътеки, на места граничещи с дълбоки дерета.

В огряната от топлото слънце и есенните багри планина зам.-директорът по ловната дейност инж. Делян Ослеков ни показва естественото възобновяване от бук на мястото на поразените от ноемврийския ледолом през 2007 г. дървета. Тогава бедствието засяга хиляди хектари гори в западния дял на Балкана – основно на Витиня, но и край Своге, Етрополе, гр. Елин Пелин и Ботевград. В района на ДЛС „Витиня“, което е с 22 000 ха горска площ, за една нощ е съсипана една десета от нея. Унищожени са едни от най-ху-

бавите семенни букови насаждения в България, като са повалени над 200 000 м³ дървесина. Разбира се, пред Стопанството стои тежката задача да усвои ледоломната маса и да пристъпи към възобновяването на горите. Днес виждаме, че тези дейности са извършени изключително успешно. За изминалите 15 лета гората се възстановява и младите букови и габрови дървета са над 7 м, а някои са достигнали и до 10 м височина. И макар че на някои места още личат раните от бедствието и се виждат пречупените и изсъхнали дървета, останали навремето неусвоени, за да не се повреди търгалият подраст, възобновената гора радва окото на лесовъда, отново доказал, че е съзидател.

По линията на организирания ловен туризъм Ловното стопанство посреща туристи от страната и чужбина, основно от Европа – Австрия и Германия. Разполага с Ловен дом с впечатляваща трофейна зала. Благородният елен, който и до ден днешен е емблемата на „Витиня“, е основен вид, а ловът му е съпътстван от този на елен лопатар, сърндак, муфлон, дива свиня. След приложените мерки за борба с африканската чума по свинете са запазени около 10 % от запаса на дивата свиня, което е и при-

чината за силно ограничения ъл лов през миналата година, и предстои дълъг период на възстановяване на популацията с добри трофейни качества.

В базите за интензивно стопанисване на дивеча се отглеждат благороден елен, елен лопатар, сърндак, муфлон, дива свиня, тибетски як. Държавното ловно стопанство „Витиня“ е единственото в България и Европа, което е съхранило на територията си стадо тибетски якове. Те също са обект на ловен туризъм заради стойността на животното като трофей.

ДЕЛНИКЪТ

Инж. Ослеков разказва, че ДЛС „Витиня“ е типично планинско ловно стопанство – тук зимният период е дълъг и при снеговалеж се натрупва сравнително голяма снежна покривка. Характерна е по-бедната хранителна база за дивеча, защото географските условия не позволяват да бъде произведен по-питателен за дивите животни фураж от засетите овес, ръж, които не се жънат, а са оставени за паша, и земна ябълка. Всяко подходящо място е обработено за дивечова нива, но те са маломерни – от 50 м² до 10, 15 или 20 декара. Миналата година за пръв път е засята дългогодишна тревна смес, препоръчана от специалисти като подходяща за терена и надморската височина, на възможно най-добрата почва в района и засега резултатът е задоволителен.

Обработването на дивечови ниви обаче е недостатъчно условие за поддържането на високи дивечови запаси, видово разнообразие и ценни ловни трофеи. Около тези, покрай

Царевичният силаж

които минаваме, са изградени хранилки, като по-големите, които виждаме от пътя, събират по 10 чувала царевица и 20 бали люцерна. Когато те са пълни с фураж, служителите са спокойни, че дори при обилен снеговалеж и непристъпни пътища храната за дивеча ще е достатъчна поне за седмица и животните няма да гладуват, докато пътищата бъдат почистени.

Дивечът се нуждае от целогодишно подхранване с фураж – през различните сезони той получава от него това, което не може да си осигури по естествен път в природата. Сочният фураж като силаж, фуражни цвекло и тиква е от изключителна важност, наред с грубия фураж, който трябва да бъде разнообразяван. Различните видове концентрирани фуражи – в комбинация с гранулирани, дават на дивеча необходимите микро- и макроеlementи. Подхранването на дивеча с микс от силаж, в комбинация с концентриран, груб и други сочни фуражи е известна практика в Европа и по света, но у нас тя се разпространява сравнително отскоро и на малко места. „Витиня“ ще бъде първото от всички държавни ловни стопанства на територията на Северозападното държавно предприятие, което ще въведе през предстоящия зимен сезон подхранване и със силаж – подготвени са 100 тона. За да посрещне разходите в грижите за дивеча ДЛС „Витиня“ си партнира с фирма, като според съвместния договор разходите му са разделени на две – половината от тях ги поема Стопанството, останалата част – частният партньор,

включително и тези за покупката на фураж. В изпълнение на договорните си отношения със Стопанството тя получава правото нейни гости да ловуват с предимство, естествено, по правилата и цените за ползване на дивеч за организирания ловен туризъм в България, утвърдени от Министерството на земеделието.

По пладне с подготвени фотоапарати търпеливо чакахме за срещата, която може да се наблюдава само на територията на ДЛС „Витиня“. Привлечени от сочния фураж, който бе разхвърлян по поляната в Базата за интензивно стопанисване на дивеч „Ачар“, семейство тибетски якове се присъединява до хранещите се елени и кошути. На Континента са рядко срещани – могат да бъдат видени в зоологическите градини, включително и в Софийската.

Страната ни получава животните от Монголия малко преди политическите промени през 1989 година. Чрез Аграрно-промишления комплекс „Средец“ са внесени 200 бр. за развъждането им по високопланин-

ските пасища под връх Мургащ. Със закриването на комплекса започва поголовното им избиване от браконieri. Останалите 6 представители на вида са запазени зад оградата на Ловното стопанство и днес наброяват 19. Всяка година стадото се подмладява с раждането на 7 – 8 малки, но не всички от тях оцеляват. Тибетският як се използва за нуждите на организирания ловен туризъм, защото е нужно популацията му да се регулира. Планът за отстрел е по 4 животни на година. Засега няма интерес за тяхното разселване по други ловни стопанства или в частни такива, вероятно защото са вид, който не е много разпространен в Европа, а няма как да се внесе от страни, извън Европейския съюз, за да се разнообрази генетичният материал на стадото.

Докато се любуваме на прекрасните животни, разговаряме с дългогодишния дивечовед Георги Наков, който разхвърля по поляната сочен фураж. Наричат го живата история на Стопанството, защото се грижи за дивеча в продължение на 46 години, опазва, поддържа и ремонтира загражденията. Споделя, че обича работата си заради възможността постоянно да е покрай красивите обитатели на гората. В подхранването му помага Петър Пашов, който е започнал работа в Стопанството на 24-годишна възраст като тракторист и сега извозва фураж за дивеча с колесния трактор, а през зи-

ДЛС „Витиня“ е дом на стадото тибетски якове близо 30 години

Инж. Филип Ковашки, Георги Наков, Стоян Танковски и Петър Пашов (от дясно наляво)

мата се бори с преспите и почиства горските пътища с булдозер.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Пред стопанисването на дивеча върху територията на Стопанството се открояват няколко съществени предизвикателства. Запасите на основните видове дивеч в базите за интензивно развъждане на дивеча са неколкостранно завишени. В същото време през последните години не е воден необходимият селекционен отстрел, което влияе както на способността на популациите да формират ценни трофеи, така и върху средствата за фураж за целогодишното подхранване. Нужно е числеността на дивеча да се регулира и да бъде сведена до нормално допустимите запаси и за да не бъде унищожавана тревната, храстовата и дървесната растителност в оградените територии.

С пролетния прираст от тази година благородният елен в стопанството достига 400 броя. Данните за популацията са около средните – 80 % от зрелите кошути раждат и съумяват

Инж. Ослеков на едно от новите чакала, изработени в Стопанството

да отгледат малки, благодарение на грижите на служителите. Средно около 50 животни на година са пускани извън оградата, след като бъдат маркирани. Благодарение на разселването им по билото на Стара планина, близо до Стопанството, популацията на свободния благороден елен в района е с висока численост.

През 2015 г. ДЛС „Витиня“ започва да развива допълнителна дейност – на територията вече работи сертифицирана клиника. На добитата от лова продукция – основно от бла-

городен елен, е придадена добавена стойност – тя достига до клиента като траен продукт, много търсен и ценен от почитателите на дивечовите специалитети. За целия процес по производството му се грижат Донка Шишкова и Стоян Танковски, който е дивечовъд, но работи и като технолог в цеха. Важно е за Стопанството това производство да може да се поддържа.

Особено тревожно предизвикателство, което се отчита от всички горски подразделения в страната и естествено засяга дейността в ДЛС „Витиня“, е липсата на квалифицирана работна ръка в дърводобива.

Срещата с експертите от Стопанството ни оставя с убеждението, че за отглеждането на дивеч с ценни трофейни качества, добър генетичен потенциал и здравословно състояние отлично подготвените и всеотдайни ловни служители полагат много усилия. Както се казва, тук никой не си гледа часовника, а задачите, които има да изпълнява. Когато подборният отстрел на дивеча в оградените територии е приоритет, желаният резултат – селектирането на екземпляри, достигнали максимума в своето трофейно развитие и генетичен потенциал, няма да закъснее.

Паметната плоча на инж. Юри Миков

Паметна плоча с лика на инж. Юри Миков – директор на ДЛС „Витиня“ от 2002 до 2011 г., посреща и изпраща всеки ден служителите на Стопанството.

Много от тях са споделяли делника му години наред и са запазили незабравими спомени за човека и ръководителя. До назначаването на инж. Миков за директор дивечовите запаси са сведени до минимум вследствие на браконьерски набези. Заслугата му е, че успява да

ги възстанови до предвидените в ловностопанските проекти, а след това и да ги увеличи, което поставя на високо ниво организирания ловен туризъм и води до увеличаване на приходите от ловностопанска дейност. Пословични са усилията му за ликвидиране на браконьерството. Благодарение на отличната организация на дърводобива, създадена от инж. Миков, за 7 години са овладени последствията от ледолома от 2007 година.

Екип на сп. „Гора“

Какво показаха проверките в засегнатите от наводненията райони

Инж. Росен РАЙЧЕВ – директор на Дирекция „Контрол по опазване на горските територии и ловно стопанство“ в ИАГ, инж. Мирослав ДИМИТРОВ – директор на РДГ – Пловдив

След наводненията в община Карлово на 2 септември, при които най-големи щети бяха причинени на сгради и инфраструктурни обекти в селата Каравелово, Слатина и Богдан, чрез множество медийни изяви фокусът на вниманието на обществеността бе насочен към горите. По национални и регионални медии се изказваха пострадали, обикновени хора, природозащитници и политици.

За съжаление, в първите няколко дена след настъпване на бедствието не бе предоставено ефирно време за изразяване на позиция от професионалисти, което доведе до изключително силен натиск от широката общественост и убеждение, че стопаните на горските територии – в случая държавата чрез Горските стопанства в Карлово и Клисурска, са виновни за случилото се. Това, разбира се, бе естественото продължение на дълго изгражданото мнение за безконтролно и безогледно изсичане на българските гори, което се насажда в обществото и оформя понятието „горска мафия“.

Първите професионални позиции на лесоустройската колегия се появиха като че ли малко позакъсняло и не останаха добре представени във водещите национални медии. По този начин не се промени и вече формираното обществено мнение за причините, довели до наводненията.

Като естествено развитие на протичащите обществени процеси бе разпоредено извършването на обстойна проверка на извежданите сечи в горите над трите села. В проверките лично участие взеха министърът и зам.-министърът на земеделието, като изразиха обективни позиции за фактически установената обстановка на терен. За съжаление, и тяхната позиция и мнение бяха пречупени през журналистическата призма с цел да се отговори на обществените очаквания. От тази проверка най-широко отразен остана фактът, че бе разпоредено спиране на дърводобива в района и че проверките ще продължат, което косвено подкрепи обществените нагласи, че нещо нередно се е случвало в горите. Не бяха чути и отразени доводите на лесовъдите за провежданите мероприятия, за цялостното състояние на горските територии във водосборите на засегнатите села и за причините, довели до наводненията.

Проверките бяха масови, като в тях се включиха служители на Изпълнителната агенция по горите, РДГ – Пловдив, ЮЦДП – Смолян, и териториалните им подразделения – ДГС – Карлово, и ДГС – Клисурска, Лесоохранителната станция – Пловдив, представители на МВР, министри и местни жители, журналисти и други заинтересовани лица.

Във връзка с водена санитарна сеч в дъбово насаждение в долната част на водосбора бе извършена експертиза за здравословното му състояние от Института за гората – БАН.

Най-широко тиражираната версия за причините, довели до наводнението – незаконна сеч, бяха категорично отхвърлени още в първия ден след бедствието. Изготвените анализи установяват, че в горските територии на засегнатите три села през последните 7 г. констатираните незаконни сечи са с общ обем от 146.3 м³, което, от своя страна, не може да се отрази на наличния дървесен запас в землищата от над 2 млн. куб. метра.

Предварителната информация бе потвърдена и от извършените впоследствие 131 проверки на насаждения и култури, с обща площ над 730 ха, включително и 7 насаждения, в които не са водени сечи в изминалия 5-годишен период. Но тук не са важни само проверените сечища, главното е да се отбележи, че от ежедневните преходи до сечищата обективно може да се заключи, че общото състояние на горите в района е добро. Наистина и тук, в иглолистните култури извън естествения им ареал, се наблюдават следите от короядите, преминали през тях преди 3 – 4 години, а в някои широколистни насаждения има отделни освободени площи, вследствие на ветровал и ветролом, но в своята цялост, на фона на големите водосбори на тези села, възлизащи на около 100 км², това са пренебрежимо малки площи. Не трябва да се подминава и доброто състояние на насажденията след изведени отгледни и възобновителни сечи и наличното

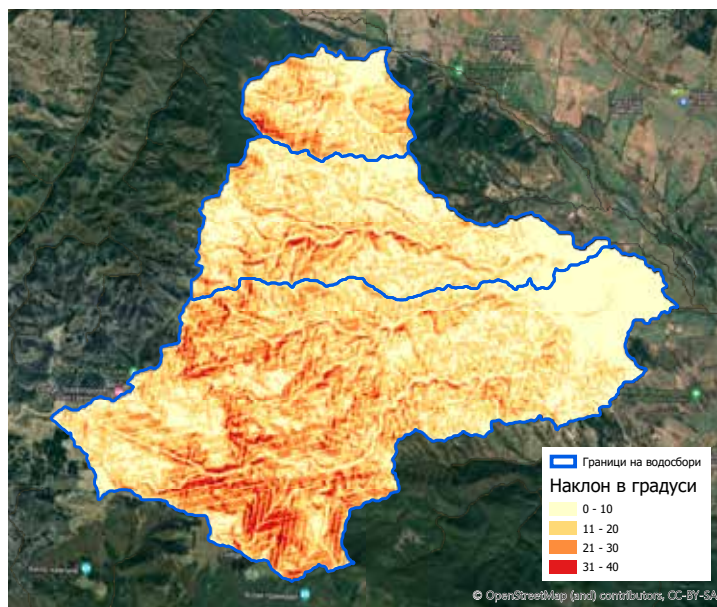

естествено възобновяване, като в същото време лесистостта е в границите на около 80 %.

Данните от проверките и информацията за състоянието на горските територии във водосборите на трите най-засегнати села показват, че горите осигуряват своите водозадържащи и водорегулиращи функции. И то не само в този район. Актуалните показатели на българските гори са най-добрите, откакто се води статистика в България.

През 1960 г. средната възраст на българските гори е 37 години, запасът – 243 млн. м³, и общ прираст – 6.1 млн. куб. метра. Вследствие на полаганите лесовъдски грижи за съхраняване и увеличаване на горските ресурси показателите на нашите гори през изминалите 60 г. непрекъснато се подобряват, като към 2020 г. запасът е над 718 млн. м³ (нарастване с близо 3 пъти), общият прираст достига 13.5 млн. м³ годишно, а средната възраст е увеличена на 60 г., т.е. увеличава се делът на дозряващите, зрели и презрели гори. Но най-важното – обърната е тенденцията за ползването, отново противно на внушаваното, че сега се сече много повече, отколкото преди години. През 1960 г. ползването е в размер 8.568 млн. м³ (140 % от годишния прираст), а през 2020 г. то е 6.96 млн. м³, което представлява 51 % от общия прираст и е показателно за устойчивото стопанисване на горите.

Българската гора се стопанисва не само устойчиво, но и отговорно. Със Закона за горите от 2011 г. са въведени сериозни рестрикции по отношение провеждането на сечи – предварително планиране на мероприятията във всички гори, забрана за голи сечи във всички гори, с изключение на нискостъблените, забрана за сливане на голи, невъзобновени сечища на площ, по-голяма от 2 ха, в нискостъблените гори, забрана за превишаване на планираното ползване по площ от възобновителни сечи във високостъблените (семенни) гори за срока на действие на съответните горскостопански планове или програми. Обособени бяха над 109 000 ха стари гори и преобладаващата част от държавните гори бяха сертифицирани

по FSC, което е още една гаранция за природосъобразното им стопанисване.

Подзаконово са регламентирани подробно правилата за провеждане на сечи в горските територии, чрез които се създават условия за формиране на разновъзрастни насаждения, запазване на постоянно горско покритие и непрекъснато изпълнение на водоохранните и водозадържащите функции на горите. Създадени са и условия за защита на горите от болести и вредители, пожари и други.

Товага каква е причината за това бедствие, щом не е състоянието на горите?

Изключвайки всички догадки, предположения и откровени нападки, на които бяхме свидетели през последните месеци, истинската причина за наводненията може да бъде установена само с помощта на натрупаните познания от дългогодишната научна дейност по отношение на наводненията и предизвикваната от тях ерозия, нейните механизми и свързаните с нея процеси. Във всички учебници по ерозия основните фактори, които предизвикват водната ерозия, са: наличие на наклон и повърхностен воден отток, като интензивността на ерозията се намира в пряка връзка с големината на наклона и обема и скоростта на повърхностните води. Разбира се, има и голям брой съпътстващи фактори – дължината на склона, механичният състав на почвата, покритието и др., които ограничават или подпомагат развитието на ерозията.

Какви са данните за конкретния водосбор над трите села? Наклон – среден, около 15°, но с наличие на значителни концентрирани площи със

стръмни терени, достигащи до 40°.

Изключително интензивен валеж – по официални данни на Националния институт по метеорология и хидрология количествата на падналите валежи в района на засегнатите села сумарно са в размер над 200 л/м², което е изключително явление за нашето географско положение. Проливните дъждове в района са предшествани от интензивни валежи на 15 и 23 август т.г. с падналите количества над 40 л/м² и

по-краткотрайни превалявания от 5 до 10 л/м² през периода 24 юли – 2 август. Това предопределя достигната влагозапасеност на почвата в района преди настъпване на интензивния валеж на 2 септември. Насищането с вода не е само на горските територии, но и на земеделските земи в района, което може да се установи и от сателитните изображения, базирани на канали от инфрачервена светлина (т.нар. MI индекс).

Голямата площ на водосбора, дължината му от над 15 км в комбинация с гореописаните обстоятелства – предварителна влагозапасеност на почвата и паднали валежи от над 200 л/м² за кратко време, са формирали повърхностния воден отток в размер на милиони м³, които са се стичали по земната повърхност. Следите от повърхностния воден отток, вследствие на проливните валежи и изнасянето на почвения слой до основна скала по деретата, са видими още в близост до билата на водосборите им. При направените теренни проверки още в първите дни след бедствието на относително равни горски територии, намиращи се на 200 – 300 м от билото на водосбора, при склопеност на дървостоя около 0.9 – 1.0 ясно личаха следите от площно-повърхностно течащи води, които са се сливали във всички теренни понижения, достигайки по този начин до централните дерета. Формираните водни количества са причина за настъпила линейна ерозия, която е изкопавала водните легла и е подкопавала бреговете встрани, като по този начин е свличала и наличната горскодървесна растителност по тях

под влиянието и на собствената им тежест. Падналите дървета заедно с почвата и скалните маси са влачени и отнасяни по протежение на водните течения, като до населените места са стигнали изпучупените части от дървета и голямо количество земна маса.

В подкрепа на гореописаното е и заключението на учени от Института за гората – БАН, извършили независимо обследване за здравословното състояние на три насаждения от зимен дъб в района на с. Каравелово, при което не са разкрити никакви индикации за неправилно стопанисване на обследваните горски насаждения. Учените подчертават, че в горната част на водосбора, на стръмни терени под влияние на проливните дъждове са възникнали множество свлачища. Най-силни повреди са наблюдавани не в младите и възобновени горски участъци, а в най-склопените, с най-висок запас, при които липсва ползване от горите. В тях под въздействието на тежестта на дървостоя и при наличието на обилна водна възглавница над основната скала е отключен свлачищният процес с огромно количество изкоренени дървета.

В учебника по ерозия от 1959 г. по отношение на възможностите на гората да задържа падналите валежи проф. Асен Биолчев описва факта, че: „водозадържащото и водорегулиращото действие на гората не е неограничено. В известни случаи след продължителни и интензивни валежи водозадържащият капацитет на гората се изчерпва и тя не е в състояние да предотврати катастрофални наводнения от водни течения, чиито водосбори са изцяло залесени“. В тази връзка най-подходящият пример за възможностите на горските екосистеми да задържат вода е сравнението им с гъба, която попива течността до достигане на капацитета ѝ, след което допълнително добавеното количество не се попива.

Това изцяло е валидно и при водната стихия в Карловско – огромните количества паднали валежи в съчетание с характеристиките на релефа и почвения състав на водосбора и разположението на населените места по протежение на централното дере са

предизвикали неизбежното настъпване на бедствието в трите села.

В хода на проверките не са установени данни, от които да бъде заключено, че провеждането на дейности по стопанисването на горските територии, разположени в землищата на засегнатите села, са допринесли по някакъв начин за бедствието на 2 септември. Установено е, че извозът на дървесина е извършван предимно по съществуващи извозни и автомобилни пътища, като са изградени минимален брой нови, част от които са компрометирани вследствие на поройните валежи. Не са констатирани признаци за отнесена разкроена дървесина вследствие на поройните дъждове, както от сечищата, така и от временните складове, които се намират в близост до деретата.

Констатирани са свлачищни процеси (изнасяне на почвата до основната скала ведно с растящата върху нея горскодървесна растителност) в насаждения, в които не са водени сечи.

Трябва да отбележим, че такива природни явления се случват веднъж на 100 и повече години, но в условията на променящия се климат и свързаните с него природни аномалии те зачестяват. Следователно е необходимо да се адаптираме към променящите се условия и да вземем превантивни мерки, с които да намалим потенциалните негативни последици от възникването на такива събития. Това важи и за инфраструктурата на населените места, която трябва да се пригоди за такива условия, тъй като всички мостове в района на

пострадалите населените места не успяха да пропуснат формираните значителни водни количества.

По отношение на горскостопанските дейности на дискусия трябва да се подложи въпросът дали не следва да се промени въведеното правило за запазване на зони с широчина от 15 м около постоянните водни течения, в които да не се водят сечи, тъй като точно те пострадаха най-много и дървесината в населените места е именно от тях.

В технологичните планове да не се допуска определяне на временни складове в дерета и/или по начин, възпрепятстващ оттичане на формирания воден отток.

Изграждането на временните извозни пътища да се извършва при стриктно спазване на разписаните норми в Наредбата за строителството в горските територии без промяна на предназначението им, като през 50 – 100 м се създават условия за отвеждане на водата извън пътното платно с цел недопускане на формирането на значителни водни количества и активизиране на линейни ерозионни процеси.

И не на последно място, следва да се обяснява във всеки удобен момент същността на извършваните лесовъдски мероприятия, тъй като спирането на дейностите в горите няма да доведе до подобряване на тяхното състояние, а точно обратното. Но в тази връзка наше задължение е да провеждаме лесовъдските дейности с грижата на добросъвестен стопанин, отговорен към обществото и бъдещите поколения.

Представянето на ловни трофеи от благороден елен откри рекорден брой медалисти

Ежегодното представяне на ловни трофеи от благороден елен тази година бе предшествано от научнопрактическата конференция „Стопанисване на благородния елен на територията на Северноцентралното държавно предприятие – Габрово“, която се състоя на 27 октомври в Севлиево. Официални гости на събитието бяха посланикът на Република Сърбия в България Желко Йович, областният управител на Габрово Кристина Сидорова, кметът на Севлиево Иван Иванов, директорът на ЮИДП – Сливен, инж. Димчо Радев, на ЮЦДП – Смолян, инж. Здравко Бакалов, на РИОСВ – Велико Търново, инж. Цонка Христова, на ДНП „Централен Балкан“ Николай Гоцков, доайенът на българската ловностопанска наука

проф. д.н. Нино Нинов, ръководителят на катедра „Ловно стопанство“ в ЛТУ доц. д-р Христо Михайлов и на катедра „Лесовъдство“ доц. д-р Георги Костов, изпълнителният директор на „Идеал Стандарт – Видима“ АД, и член на УС на ЛРД „Сокол“ – Севлиево, Ярослав Дончев, служители от ИАГ, държавни ловни и горски стопанства, представители на ловната наука, управители на дивечовъдни участъци.

Лектори на форума бяха доц. Стоян Стоянов – преподавател в Катедра „Ловно стопанство“ на ЛТУ, с темата „Адаптивно планиране на ползването при благородния елен“, инж. Иван Степанов – директор на ДЛС „Росица“ – м. Лъгът, с презентацията „Динамика на местообитанията на благородния елен в

северните склонове на Стара планина“, инж. Кирил Колев – директор ДЛС „Воден – Ири Хисар“, с разработката „Влияние на популацията на благородния елен върху земеделските площи“, и инж. Николай Николов – директор на ДЛС „Дунав“ – Русе, който представи доклада „Влияние на ползването на недървесните горски ресурси върху популацията на благородния елен“.

Целта на организирания от ДЛС „Росица“ форум е той да бъде платформа за обмяна на идеи и опит, които да спомогнат за вземането на решения за по-доброто опазване на благородния елен – визитката на ловното стопанство в България.

Традиционното представяне на трофеи от благороден елен, отстреляни през ловния сезон

септември – октомври 2022 г., се състоя на 28 октомври в ДЛС „Росица“ – м. Лъгът, териториално поделение на СЦДП – Габрово. Събитието бе открито от изпълнителния директор на ИАГ инж. Стоян Тошев в присъствието на зам. областния управител на Габрово Андрей Николов, инж. Димчо Радев, инж. Здравко Бакалов и проф. д.н. Нино Нинев (сн. 1).

Посетителите разгледаха 74 ловни трофея, добити на територията на 20 ловни и горски стопанства, дивечовъдни участъци и предоставени ловностопански райони. От тях 65 са носители на медали, като 23 – на златни, 30 – на сребърни, и 12 – на бронзови. Трофеят с най-висока възраст на екземпляра

– 16 г., е добит на територията на ДЛС „Росица“ (сн. 2), а най-впечатляващият е отстрелян в ловното поле на ДУ „Алеково“, разположен на територията на ДГС – Силистра, който е оценен с 244.23 т. по СИС (сн. 3). Следват го трофеят от ДДУ „Кортен“ – 241.90 т., ДГС „Царево“ – 234.79 т., и ДДУ „Сашево“ – 234.19 т. по СИС.

то ни в тази листа е признато. На миналогодишното Световно ловно изложение в Будапеща, Унгария, страната ни показва 4 нови ловни трофея над 250 т., единият от които над 260 т. по СИС.

Женя СТОИЛОВА
Снимки: Станислава КРУМОВА

Високо отличие за инж. Юрий Флоров

На 28 октомври главният секретар на Изпълнителната агенция по горите инж. Димитър Баталов връчи на инж. Юрий Флоров – началник на отдел „Контрол по опазване на горските територии и защита от пожари“, най-високото отличие на ИАГ – „Златна значка“. Инж. Флоров се награждава за продължителна работа в системата на горите, образцово изпълнение на служебните задължения и във връзка с неговата 60-годишнина.

Роден е на 28.10.1962 г. във Видин. През 1997 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Богат е професионалният живот на инж. Флоров, който започва трудовата си кариера през 1986 г. като пом.-лесничей в ГС – Видин, последователно е началник-отдел, зам.-директор и директор на РУГ/РДГ – Берковица, главен експерт в ИАГ и понастоящем началник на отдел „КОГТЗП“ в Агенцията. Има много специализации, обучения и участия в проекти, свързани с горския сектор.

Инж. Флоров се отличава с пословична работоспособност, дисциплина и всеотдайност в работата си.

IRUM

НИКИ 5

TAF 690 PE

TAF 690 PE е най-продаваният нов влекач в България и Румъния. С компактен дизайн и гъвкавост, тази класическа издръжлива машина осигурява мощност, нисък разход на гориво и производителност в малък пакет.

TAF 690 S5

Новият **TAF 690 S5** е мощен, ефективен, модерен и икономичен. Както всички влекачи TAF, така и новият модел е специално разработен за ландшафта на Балканския полуостров.

+359 889 311 829, +359 883 481 891
niki5@niki5.com

www.irus.ro

www.niki5.com

Лесничейският дом през 1911 г. и сегашният вид на сградата

Трябва да вярваме, че ще го има!

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ

Лесовъдската колегия винаги е притежавала чувството за значимост на историята си и се е грижела тя да бъде запазена. През 1975 г. с решение на Академичния съвет на ВЛТИ от 9 юли и заповед от 14 юли на тогавашния ректор проф. Александър Илиев е открит Музей с научен архив по лесотехника. С почит се отнасяме към първия ръководител на музейната сбирка проф. Свилен Николов (1919 – 2004 г.), последователите му – инж. Веселин Дочев (1930 – 2000 г.) и проф. Атанас Пухалев (1935 – 2008 г.). Музеят в ЛТУ е попълван периодично с много ценни документи (подробно за дейността му можете да прочетете в бр. 5 от 2012 г. на сп. „Гора“). От 1998 г. организатор на сбирката е Галя Данаилова, след 2003 г. ръководството на музея е поето от проф. Иван Палигоров. От 2010 г. сбирката е поддържана от доц. д-р Евгени Цавков в една барака, а понастоящем се приютава в една стая на Университета.

В сградата на Научноизследователската база за иглолистните гори на Института за гората във Велинград има още една инте-

ресна и богата музейна сбирка, наречена Регионален център за историята на горите, горското стопанство и горскостопанската наука, която дължи съществуването си на ентузиазма на ръководителя на базата доц. д-р Ангел Ферезлиев.

Не сме забравили, че в с. Граматиково имаше прекрасен музей на горското дело, който сега се стопанисва от ДПП „Странджа“.

Преди години в редица горски и ловни стопанства също съществуваша сбирки, отразяващи историята и развитието на регионалното горско стопанство.

НЕУГАСВАЩА ИДЕЯ

Успоредно с ценната за горското родословие музейна структура на ЛТУ върви идеята за Горски музей от национално значение извън учебното заведение. Още на Първия учредителен конгрес на Независимия съюз на лесовъдите в България (сега Съюз на лесовъдите в България), състоял се на 12 октомври 1990 г., е предложено възстановената организация да се погрижи за създаването на Националния музей на горското дело. Тя се осъществява през

1996 г., когато председател на Комитета по горите е инж. Валентин Карамфилов. Музеят е уреден в няколко помещения в сградата на Учебния горски център в Боровец, но след настъпилите през 1997 г. промени идеята за националния горски музей все пак угасва – за цели 20 години.

За да се възпламени отново. През 2008 г. тогавашният председател на Съюза на лесовъдите в България проф. Димитър Коларов предлага територията на УОГС – Юндола, като най-подходяща за националния горски музей. Но чак в началото на 2017 г., при служебното управление на Министерството на земеделието и храните със зам.-министър проф. Иван Палигоров, СЛБ отново поставя въпроса и, съгласувано с ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев, предлага музей с национално значение да бъде настанен в един от първите лесничейски домове в нашата страна, който е изграден в м. Юндола.

ЛЕСНИЧЕЙСКИ ДОМ НА ЮНДОЛА

В началото на миналия век след определяне на границите на държавната гора „Гешова планина“ и обособяването ѝ като рефир към Чепинското лесничество започва строежът на първите горски сгради в м. Юндола. Историята на изграждането на Лесничейски дом – един от първите в Родопите, наистина носи възрожденски дух. С него е свързано името на

чепинския лесничей Спас Попто-
доров. През 1908 г. за построяване
на сградата от Министерството на
благоустрояването са отпуснати
само 500 лв. – за материалите и
за заплащането на надниците на
строителите. Всички довършител-
ни и много от основните дейнос-
ти, както и дърводелските работи,
а те са множество, като гледаме
днес конструкцията на дома, са
изпълнявани с доброволен труд
на горските стражари, секачи и
извозвачи и малобройния състав
на лесничейството. Един забравен
щрих от историята е, че Лъджен-
ската (сега Велинградска) община
се възпротивила на построяването
на Лесничейския дом, тъй като те-
ренът бил общинска собственост.
За да узакони строежа, Минис-
терството на земеделието и дър-
жавните имоти издава специален
указ за отчуждаване на 10 дка от
„общинска поляна“.

От старите черно-бели снимки,
направени през 1911 – годината
на откриването на Лесничейския
дом, ни гледа една прекрасна дву-
етажна постройка с ажурни дър-
вени елементи, за която знаем,
че е била боядисана в резедаво и
бяло. Първият етаж е иззидан от
камък, вторият – от т.нар. блокха-
уси, покривът е ламаринен, веран-
дите са открити. Самата сграда на
Лесничейския дом представлява
историческа ценност, защото е ар-
хитектурен паметник на най-ран-
ното сградостроителство в горите.
Макар и засегната от времето, тя
и днес излъчва хубаво послание
от отдавна отминали времена –
горската служба си има история.

Ние, журналистите от сп. „Гора“,
обичащи красотата и поддържа-
щи пламъка на горската история
жив, веднага се влюбихме в тази
сграда и приехме възраждането ѝ
в музей за важна кауза.

При символичния акт на откри-
ването на музея, станал по време
на Седмицата на гората на 4 април
2017 г., доайенът на лесовъдската
колегия проф. Никола Колев каза:
„Създаването на Националния
горски музей тук, в УОГС – Юндо-
ла, придобива огромно ценностно
значение. Исторически неговото
създаване прераства във всеобща
професионална кауза за издига-
не на ролята и авторитета на цен-
тралното управление по горите,
регионалните управления, дър-
жавните предприятия и техните
поделения, Лесотехническия уни-
верситет, Съюза на лесовъдите в
България, браншовите организа-
ции, горския бизнес. Тяхната ми-
сия е да помагат при преустрой-
ството на сградата“.

НАСТОЯЩЕТО

Сградата на Лесничейския дом,
приютявала администрацията
до 1940 г., когато е построена
нова масивна постройка в алпий-
ски стил за управление на вече
учебното стопанство, е запазена
в почти първоначалния си вид
(само верандите са затворени и
остъклени). Тя е в непосредстве-
на близост до администрацията на
Учебно-опитното горско стопан-
ство – Юндола, пазеща алпий-
ския си стил, реновирана и кра-
сива днес. В лицето на директора
на УОГС инж. Величко Драганов

намерихме сподвижник на идея-
та да се създаде музей в бившия
Лесничейски дом. През годините
в дворното пространство изник-
ват още постройки, повечето от
тях запазени до наши дни, които
също ще бъдат включени в бъдещия
музееен комплекс.

И както всяко време си има хора
с възрожденски дух, така и в нача-
лото на ХХІ в. те не липсват сред
лесовъдската колегия. Ръковод-
ствата на шестте държавни пред-
приятия осигуряват през 2019 г.
средствата, а инж. Драганов вед-
нага организира строително-ре-
монтните дейности. Лесничей-
ският дом се сдобива с нов покрив,
обновен външен и вътрешен вид.
Ремонтирана, но запазена в ори-
гиналния си вид, е и дограмата на
дома.

През 2019 г. проф. Иван Пали-
горов предлага концепцията за
експозицията на музея, утвърдена
от ректора на ЛТУ чл.-кор. проф.
Иван Илиев, тогавашния изпъл-
нителен директор на ИАГ инж.
Мирослав Маринов и съгласува-
на с директора на Историческия
музей във Велинград Снежана
Велева.

Според тази концепция Лесни-
чейският дом ще бъде центърът
на експозицията, с по три отделни
помещения на двата етажа, в кои-
то ще се разположи исторически-
ят снимков материал, с обзаведен
кабинет на лесничей от началото
на ХХ век. Помещенията на основ-
ната сграда ще бъдат посветени на
горската служба и нейните ръко-
водители от създаването ѝ през
1879 г. до наши дни и развитие-

Сградата на бившата канцелария на началник-участъците (отляво) ще бъде средище на Горската педагогика (отдясно)

Изработеното табло „Преди и сега“

то на средното и висшето горско образование. Околното пространство ще се оформи по проект на проф. Емил Галев, а доц. Костадин Маринов ще организира разполагането на машините и инвентара от историята на дърводобива у нас (част от тях са пренесени от музейната сбирка в Боровец и се съхраняват в базата на УОГС).

През 2020 – 2021 г. пандемията от COVID-19 забавя обзавеждането на музея, но дейностите по ремонта не спират.

Стимул за редакцията на сп. „Гора“ да не се отказва от каузата за Националния горски музей бе подкрепата на председателя на Редакционния съвет инж. Тони Кръстев – директор на Дирекция „Горско стопанство“ в ИАГ. През септември т.г. отново посетихме скъпото на сърцето ни място. Какво видяхме? Лесническият дом чака още немалко работа от нас, но идеята изкристализира. Най-вече в набавяне и поддръжка на експонатите. На първи етаж в бившето междинно помещение трябва да ни посрещнат знамената – българското и на ЕС, и мелодията на „Хубава си, моя горо“. Вдясно е кабинетът на лесничея, който вече е обзаведен с антикварни мебели от началото на XX в., уникалната карта на Татар-Пазар-

Дизайнерът Радослав Харалампиев работи по проекта за експозицията

Кабинет на лесничея от XIX в.

джишкия горски окръг от 1895 г., пишещата машина „Remington“, униформата на лесничея, дарена от наследниците на бележития ни лесовъд Методи Русков на музейната сбирка на ЛТУ и предадена за експозицията в Лесническият дом, и дори с пушка – неизменна част от облика на едновременно горски служител. Стаята отляво ще приюти историята на националното горско ведомство. На втория етаж ще се разположат експонатите за историята на висшето лесовъдско образование и наука и професионалните средни горски училища.

Получавайки размерите на помещенията, вече можехме да поканим дизайнера за уточняване на интериорния проект на музейната сбирка, който ще бъде представен на директора на УОГС – Юндола. Проектът на интериора е поверен на дизайнера Радослав Харалампиев.

Във външното пространство ремонтираната бивша канцелария на началник-участъците е готова за средище на заниманията по Горска педагогика. Излята е бетонната площадка за експозицията на горската техника пред сградата, която ще представя историята на дърводобива. Тя е строена през 1930 г. за жилища на работещите в лесничейството и сега ще има втори живот.

КАКВО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ

Много пъти сме казвали, че трябва да пазим и развиваме родословното дърво на лесовъдската колегия, защото историята ѝ е богата на събития, личности и постижения. Днешният ден ще стане история, но да не забравяме, че запазването ѝ става от поколенията, което живее и работи днес и което трябва да я предаде на следващото.

Обръщаме се към вас, колеги от цялата страна, ако имате ценни документи, снимки, литература, предмети, инструменти, униформени знаци и отличия от историята на горското дело у нас, обръщайте се към редакцията на сп. „Гора“. Ще ги събираме за бъдещата експозиция с чувството за достойно изпълнен дълг към предците ни. Ако сме единни – ще успеем.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ
Станислава КРУМОВА
и архив

ЛИНИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ПРОИЗВОДСТВО НА ФАСОНИРАНИ МАТЕРИАЛИ

С ДИСТАНЦИОННО
УПРАВЛЕНИЕ

LT70
Remote

- Рампа за трупи
- Наклонен транспортър
- Напречен транспортър
- Двойнозаръбващ/
многолистов циркуляр
- Ролкови транспортъри

www.woodmizer.bg

| office@ecotechproduct.com

Екотехпродукт ООД

София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ № 38
тел./факс: 02/979 17 10 тел.: 02/462 70 35
тел.: 089 3013264

Wood-Mizer
from forest to final form

Планинските биоми във фокуса на учените и експертите

Доц. Момчил ПАНАЙОТОВ, гл. ас. Николай ЦВЕТАНОВ –
Лесотехнически университет

Доц. Момчил Панайотов
в Университетската
ботаническа градина
в Инсбрук пред
представител на
Cunninghamia lanceolata,
който успешно
понася ниските зимни
температури

От 11 до 15 септември в Инсбрук, Австрия, се проведе международна конференция, посветена на проблемите на планинските биомы – *International Mountain Conference*, която протече под мотото „Синтезираме планини от знания“. Това издание е пето и предостави възможност на близо 900 учени и експерти от цял свят да обсъдят широк спектър от теми, свързани с планините.

Конференцията включваше десетки тематични сесии, като в повечето от тях свързващата ключова дума беше „климатични промени“. През последните две десетилетия стотици учени се опитват да проследят чрез различни методи ефектите на променящия се климат върху различни аспекти на планинските екосистеми и да дадат отговор на въпроса „Какво следва?“. Изключително стресиращи са примерите с все по-бързо отстъпващите и изчезващи ледници навсякъде в планините по света. В няколко доклада специалисти показаха ясни примери за скоростта на променящите се температурни режими, като се подчерта, че за планините тя е много по-висока и значима, отколкото за ниските зони. За съжаление, дори оптимистичните прогнози са за все по-силно увеличаващо се затопляне, драстично свиване на големите ледници и изчезване на много от малките ледници със сериозни каскадни и предимно негативни ефекти върху осигуряването на вода за питейни и земеделски нужди, особено в Азия и Южна Америка. Не по-малко плашещи проблеми възникват с повсеместното топене на пермафроста (вечна замръзналост, най-горната част на земната кора, характерна за местата, където средногодишната температура не надвишава 0°C) в северните географски ширини и високите планини, което води до огромни свлачища и стихийни кално-скални потоци и до редица потенциални проблеми за човешкото здраве. За нас, като специалисти по горски екосистеми, основен интерес представляваха темите, свързани с горите, почвите и промените в растителността. Впечатление прави, че все по-често се залагат дълготрайни експерименти с цел събиране на дългосрочни данни. Същевременно се обръща внимание на все по-фини детайли, които доскоро са пренебрегвани поради усещането, че са прекалено сложни за проследяване, но същевременно дават по-пълна представа за протичащите процеси. Например няколко доклада за значителни разлики в микросвета в рамките

на почвените комплекси при прехода от гори през горна граница на гората към алпийска растителност показваха, че фокусирането единствено върху общия температурен режим дава само малка част от отговорите за причините за наличие на драстични граници между екосистемите и че прогнозите за миграция на видове с покачване на температурите трябва да взимат предвид и този компонент на средата.

Впечатление направи и все по-задълбоченото и широкообхватно използване на различни методи за дистанционно събиране на данни за изследване на променящите се екосистеми. В набора от инструменти навлизат повече и по-модерни спътникови датчици и дронове за много детайлно фотограметрично и лазерно сканиране, които започват да стават стандартни в проучването на природата. През последните години на фокус е калибрирането и сравняването на подобни методи с наземни изследвания, което спомага за по-добри подходи при обработката и анализа на данните. Благодарение на създадени продукти с поредици от времеви заснемания бяха представени различни анализи на промяната на природните нарушения и техния режим в европейските планински райони, но и в части на света, за които традиционно има малко научна информация. Всеобщото мнение е, че има свидетелства за увеличаващата се роля на природните нарушения.

В европейските планински гори най-значимите са ветровалите и обичайно следващите ги каламитети на корояди, но в отделни региони са налице данни за засилване на повредите от пожари, обледеняване, лавини, свлачища. За редица изследователи това повдига въпроса доколко екосистемите ще са в състояние да се възстановяват след природни нарушения и няма ли при зачестяващите нарушения да започнем да ставаме свидетели на „преминаване на границите“, след които може да се формира нов и различен тип екосистеми. Има консенсус, че отговорът на подобен въпрос изисква задълбочени локални проучвания за опознаване на историята на горите и природните нарушения в специфични екосистеми, но и по-добро разбиране на реакцията на горите след подобни събития. В това отношение не е изненада, че една от най-богатите на доклади сесия, предизвикала значителен интерес, беше за проучване на възобновителните процеси. Мнението на експертите е, че в тях се крие немалка част от отговорите на

въпросите за бъдещето и е необходимо да се обръща все по-сериозно внимание на влиянието на различни фактори – от микроклиматични до свързаните с микробиома в почвите. Въпреки десетките години трупане на данни все още има много неясни моменти особено за по-редки видове. Но дори и за някои от най-проучваните като обикновения бук има неизяснени въпроси по отношение на толерантността към по-екстремни прояви на климата – например необичайно горещото и сухо лято на 2022 г. в Централна и Западна Европа.

Силно впечатление ни направи и организацията на конференцията. Повечето доклади се изнасяха в лекционни зали на Университета на Инсбрук, който е основан през 1669 г., но е със съвременни, технологично обезпечени сгради и модерна визия за бъдещето. Студенти и структурни звена от Университета бяха в помощ на участниците в конференцията.

Използвахме възможността и за работна среща с ръководителите на локалния офис на Департамента по природни бедствия, част от Федералния институт за изучаване на горите (BFW) на Австрия. Работата на департамента е фокусирана върху изучаване на ефектите на лавини, свлачища, каменопади, наводнения. Екипът развива нови компютърни модели за симулацията на такива събития и за адекватна оценка на защитната роля на горите. Бяхме впечатлени от много сериозния ангажимент на държавната администрация към този тип проблеми и подкрепата за научните и приложните изследвания.

Имахме възможност да посетим Университетската ботаническа градина, малка по площ, но изключително добре организирана. Впечатляващи бяха алпинеумите, които представят флората на различни части на Алпите, богатата колекция от кактуси в оранжерии, както и наличието на успешно презимуващи на открито екземпляри от екзотичните голосеменни представители на родовете *Cunninghamia*, *Araucaria*, *Wollemia*, *Podocarpus*, които традиционно свързваме със значително по-топъл климат. Не по-малко любопитни са развиващи се на открито представители на средиземноморските дъбове *Quercus ilex* и *Quercus coccifera*. Добро впечатление прави и облагородената и гостоприемна среда на Ботаническата градина, която се използва за запознаване на ученици и граждани със света на растенията.

Предлагаш или търсиш дървесина?

<https://durval.eu>

Корковият дъб в България – състояние и насоки за опазване, стопанисване и ползване

Корковият дъб (*Quercus Suber* L.) е добре познат на българските лесовъди, поради което не е необходимо да се прави систематична, дендрологична, физиологична и друга характеристика на вида. Интересуващите се специалисти могат да се запознаят с него от специализираната литература като книгата „Корковият дъб и неговото отглеждане в България“ (1994) на ст.н.с. I ст. к.с.с.н. Михаил Петров. Той е един от многото чуждоземни видове, интродуцирани в страната за повишаване на производителността и ефективността в горското стопанство. Корковият дъб е въведен за задоволяване на нуждите на развиващата се винарска промишленост от коркови тапи. Освен това корковата кора се използва като шумо- и топлоизолация, подови настилки и други интериорни цели. Вечнозеленото дърво с облистената си и симетрична корона е ценно като декоративно решение. Причислява се към видовете с много висока сухоустойчивост, поради което е включен и в Националния план за действие по изменение на климата като възможен вид за залесяване. В световен мащаб производството на корк ежегодно намалява заради появата на негови изкуствени заместители.

Развъждането на корковия дъб в България има повече от 70-годишна история. Първата култура с опитна цел е създадена през 1954 г., като впоследствие са залесени опитногеографски и промишлени култури. Културите са от типа „фермерски“, а у нас са известни като „промишлени“ или „технически“. Характерно за интензивното им отглеждане е нуждата от постоянни грижи в млада възраст по подобие на овощните градини. За улесняване на работата и уеднаквяване на практиките през 1981 г. Министерството на горите и горската промишленост приема и утвърждава „Ин-

струкция за създаване, отглеждане и стопанисване на култури от корков дъб“.

Създаването на култури от корков дъб е имало национален характер, като се е предвиждало залесяването на 30 000 дка, от които са факт едва 13 000 декара. Причините са няколко: площите, подходящи за вида, са ограничени в Петричко-Санданския регион, речните долини на Източните Родопи и Южното Черноморие; необходимата надморска височина е в рамките на 0 – 500 м и също се среща рядко; посевните и посадъчните материали често са недостатъчни заради периодичност в плодоношенето и увреждане от слани и градушки; културите са скъпи, а често не са достигали финансови средства.

До 1973 г. са използвани семена, внос от Грузия (Кавказко – Черноморското крайбрежие), Португалия и Испания. След 1974 г. са засявани само семена от български произход от семепроизводствените насаждения в местностите Дервишица (ДГС – Първомай), Беслет (ДГС – Дикчан) и Изгрев (ДГС – Царево). Впоследствие културата в м. Дервишица е обявена за семепроизводствена градина, където е изградено семехранилище с хладилна камера. Добити семена са съхранявани и в семехранилището в Пловдив.

Площите за залесяване са предимно горски поляни и гори от бившия клас „за реконструкция“. Почвоподготовката е ръчна в площадки (1.0 x 1.0 x 0.30 – 0.40 м) и изкопно-насипни тераси, направени от булдозер с разрохквач, на дълбочина 0.60 – 0.80 м, с подравняване и оформяне на площадката (1.0 x 1.0 м).

Залесяването е извършено чрез посев на жълтъд (2 до 3 – 5 бр.), засаждане на фиданки със свободна коренова система или поници, произведени в найлонови торбички, при схема 5x5 или 5x6 метра. Отглеж-

Инвентаризирана горска площ на корковия дъб към 31.07.2022 г.
по РДГ и ДГС

С участие на корков дъб 0.6 – 1.0							
РДГ	ДГС/ДЛС	Собственост (ха)				Всичко площ (ха)	Брой насаж- дения
		Държав- на	Общин- ска	Частна	Кооператив- на		
1	2	3	4	5	6	7	8
Бургас	Бургас		0.33			0.33	1
	Царево		0.36	3.78		4.14	4
	Всичко:		0.69	3.78		4.47	5
Сливен	Сливен			0.14		0.14	1
	Нова Загора	0.17				0.17	1
	Всичко:	0.17		0.14		0.31	2
Кърджали	Тополовград	0.99				0.99	1
	Свиленград	4.04		2.96	1.9	8.9	3
	Ивайловград		0.2			0.2	1
	Харманли		2.24			2.24	1
	Хасково		1.49			1.49	1
	Крумовград		0.29			0.29	2
	Всичко:	5.03	4.22	2.96	1.9	14.11	9
	Всичко за страната:	228.16	120.83	23.59	1.9	374.48	125
С участие на корков дъб 0.1 – 0.5							
Бургас	Бургас		0.33			0.33	1
	Царево	6.78	0.38	3.78		10.94	8
	Всичко:	6.78	0.71	3.78		11.27	9
Кърджали	Крумовград		0.51			0.51	1
	Харманли	1.52	5.11			6.63	3
	Хасково		2.74			2.74	1
	Всичко:	1.52	8.36			9.88	5
Пловдив	Карлово	0.55				0.55	1
Варна	Старо Оряхово	0.42				0.42	1
Благоевград	Сандански	22.72				22.72	5
	Кресна	3.44				3.44	5
	Петрич	1.42				1.42	2
	Благоевград	1.19				1.19	1
	Цапарево	19.07	0.63			19.7	12
	Катуници	15.1	2.63	0.19		17.92	19
	Първомай	32.34	3.57	4.13		40.04	16
	Всичко:	95.28	6.83	4.32		106.43	60
	Всичко за страната:	104.55	15.9	8.1		128.55	76

Източник: Инвентаризация на горските територии (ИАГ)

дането на културите е било стандартно – окопаване, попълване, оформяне на короната, съчетано със забрана на пашата.

От инвентаризацията на горските територии към 31.07.2022 г. е установена общата площ на корковия дъб – 503.03 ха в 201 култури и насаждения, от които 374.48 ха са с участие 0.6 – 1.0 (125 бр.) и 128.55 ха – с 0.1 – 0.5 (76 бр.). Има насаждения и с единично участие на корковия дъб. По собственост към момента държавни (публична и частна) са 332.71 ха, общински (частна) – 136.73 ха, частни – 31.69 ха, и кооперативни – 1.90 ха (таблицата).

Културите с участие на корков дъб от 0.6 – 1.0 превишават близо три пъти тези с 0.1 – 0.5. По-голяма част от площите са държавна собственост. Сравнявайки първоначално залесената площ от 1300 ха с наличната – 503 ха, се вижда, че близо 800 ха са изсъхнали или унищожени. От посещенията на обектите по време на работата ми и от анализа на данните в писмените източници, ведомствените отчети и от информацията от преките участници в изпълнението на програмата мога да посоча причините за тези резултати:

- Малки познания за вида.
- Несигурност на доставките на семена, проблеми със съхранението, транспортирането и използването им (поради малките количества семена в посадните места са се сеяли 1 – 2 жълъда, вместо 3 – 5).
- Поради ограничените подходящи площи залесявания са извършвани върху много бедни, скалисти, сухи и силно наклонени терени в горите от класа „за реконструкция“.
- Конкурентната местна растителност е заглушавала залесените фиданки поради ненавременното отглеждане и оформяне на короните.
- Използвани са фиданки с открита коренова система, а е известно, че още на първата година в разсадниците коренът на вида достига над 1 м, липсват коренови власинки по него и при изваждането се наранява. Такива фиданки трудно се залесяват и работниците съкращават дължината на корена.
- Повреди от птици, мишевидни гризачи, паша на овце и кози и захрастяване на фиданките.
- Въпреки ентузиазма на водещия научен работник ст.н.с. Михаил Петров отношението към вида на специалисти от Опитната станция по дъбовите гори – Бургас, и на някои местни ръководители е нееднозначно, като преобладават негативните оценки, което е предпоставка за незадоволителни резултати.
- Кампанийност на залесяванията и използване на неподходящи принудителни мерки за постигане на целите.

Здравословното състояние на културите е относително добро. При направени обследвания от специалисти на Института за гората – БАН, (Петков, Роснев) са установени няколко гъбни заболявания, хипоксилонев рак без образуване на плодни тела, нападения от медна бронзовка и няколко вида хоботници и семейди по жълъдите. Констатирани са повреди от частично измръзване на листата, градушки, мокри снегове и от

входове на мравки по кората на по-старите дървета.

Първото снемане на кора от корков дъб с опитна цел е извършено през 1969 г., след това – през 1973, 1974, 1977 и 1978 г. в културата в м. Дервишица. Височината на снемане и диаметърът, при който започва добивът на корк, в отделните страни са различни. На база на световния и местния опит в нашата страна е прието добивът на мъжкия (първичен) корк да се извършва при диаметър на гръдна височина 15 см (минимален 13 см). Възрастта, при която дърветата достигат този диаметър, е 18 – 22 години. Височината на обелване е около 2 м, като се допуска обелване и на част от скелетните клони, ако са с минимално допустимия диаметър 13 сантиметра. Периодът на добиване на кора е през 9 – 12 години. От проведените обелвания в страната е установено, че средният добив на първичен корк от едно дърво е 6 килограма. Средният добив на женски корк от едно дърво в света е 40 – 60 кг, като през целия живот на дървото снемането на кора може да се извърши 12 – 18 пъти. Добивът е през периода май – септември.

През 2000 г. интерес за добив на кора от нашите култури прояви българска фирма, чиято основна дейност е производство на коркови тапи. Първоначално от дружеството поискаха концесия, но тъй като Законът за горите не я допуска, се премина към сключване на двустранни договори със съответните районни дирекции по горите, като фирмата се задължи да извърши снемане на мъжкия и женския корк в м. Дервишица. За получения корк заплащаше такса в размер на 0.10 лв./кг за мъжки и 0.30 лв./кг – за женски корк. С финансиране от фирмата бяха проведени работни

Стъбло на корков дъб
със свалена част
от кората

семинари за обучение и обмяна на опит. Фирмата обучи в Португалия собствени работници, оборудва ги с работни инструменти и за няколко години по-голяма част от дърветата, достигнали минималните размери, бяха обработени. Фирмата използваше добития мъжки корк за производство на агломерирани (слепени) тапи. Произведените тапи от нашия корк бяха със средно качество, а от отделни дървета – с много добро. Основният недостатък беше наличието на повече от допустимите шупли (шуплест корк). Ръководството на фирмата работеше усърдно и виждаше перспектива в дългосрочен план за осигуряване на българска суровина за основното си производство. При осъществения добив бяха констатирани някои слабости, които в бъдещата дейност трябва да се сведат до минимум: допуснато бе снемането на корк да се извърши от дървета, които не бяха достигнали минималния диаметър; височината на обелване на по-дебелите дървета беше по-висока от разрешената; бяха обелени и тънки скелетни клони, което наруши механичната им устойчивост; при определен брой дървета беше нарушен фелогенът (проводящата тъкан) и имаше изсъхнали дървета или се създадоха предпоставки за изсъхване; добитият мъжки корк престояваше по-дълго в културите и се създаваха условия за укритие на насекомни вредители в него; липсваше заинтересованост в ръководството на горските стопанства, както и контрол на добива, което налагаше намесата на ИАГ и РДГ.

Създадените култури от корков дъб в България са даденост, в която са вложени значителни инвестиции. За бъдещето им управление е нужно да се вземат предвид следните предложения:

- Да се предприемат мерки за подобряване на състоянието на културите и останалите единични дървета в насажденията – премахване на конкурентната растителност около корковите дървета; оформяне на короните на захрастелите дървета; попълване (залесяване) на празните места в култури с повече от 50 % налични фиданки от залесените; невключване на захрастелите култури в плановете за паша и забрана за добив на листников фураж.

- Залесяването на нови култури да не се изключва като възможност, включително и за изпълнение на Националния план за действие по изменение на климата. Потенциални площи са опожарени или изсъхнали гори на равни и полегати терени в подходящи райони за развъждане. Да се прилага пълна почвоподготовка или да се оформят изкопно-насипни машинни тераси с дълбочина на почвоподготовката 60 – 80 сантиметра. Залесяването да се извърши чрез посев на 3 – 5 бр. семена в площадки или засаждане на понизи, произведени в контейнери.

- Чрез адекватни организационни и управленски решения да се възобнови интересът на потенциални ползватели, като при липса на такива добивът да се осъществи от държавните предприятия при осигурена реализация на кората (възможно е и публично-частно партньорство).

- Немалка част от културите са частна и общинска собственост, поради което заинтересованите лица също трябва да се грижат насажденията да бъдат опазвани. Регионалните дирекции по горите да информират общинските горски структури и лесовъдите, обслужващи частните гори, да не маркират за сеч коркови дървета. Държавните горски стопанства да информират недържавните собственици при извършване на добив на корк в съседни култури, за да може при интерес дейността и при тях да се извърши с обучени работници.

- Със съдействието на ИАГ да се възложи разработването на докторска дисертация, която да направи независима оценка на корковия дъб в България, неговия потенциал и перспектива за развитие (досега подобна оценка се правеше едностранно от инициаторите и някои от преките участници в планирането и изпълнението на тази задача, вероятно с доза пристрастност).

- Провеждане на индивидуална селекция в градината за семепроизводство и опитните култури по фенотипни признаци, студоустойчивост, качества на корка, здравословно състояние.

- Обучение на специалисти и работници и международно сътрудничество.

Може би някои от насоките ще се приемат с недоверие и оценят като невъзможни за изпълнение, имайки предвид значителната комерсиализация на горското стопанство у нас сега. Но грижа на лесовъдите и собствениците на гори е чрез разумно стопанисване и ползване създаденото поне да се запази. Нека дадем шанс на природата да приеме или отхвърли този вид, а поколенията след нас да направят своите професионални и научни изводи.

Инж. Димитър БЪРДАРОВ

В навечерието на празника на Народните будители дипломи получаха 217 абсолвенти от випуск 2022

По традиция в Аулата на Лесотехническия университет на 27 октомври се проведе тържество, посветено на един от най-светлите и родолюбиви български празници – Деня на народните будители – 1 ноември, и на дипломирането на студентите от випуск 2022 година.

На официалната сцена и в президиума местата заеха ректорът на ЛТУ чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев, зам.-ректорите проф. д-р Милко Милев, доц. д-р Катя Тренчева и доц. д-р Нено Тричков, който бе водещ на тържеството, и Академичният съвет на Университета (сн. 1). Сред официалните гости в залата бяха Ирена Атанасова – народен представител, инж. Валентин Чамбов – зам.-министър на земеделието, проф. Мариела Модева – зам.-министър на туризма, инж. Стоян Тошев – изпълнителен директор, и инж. Димитър Баталов – главен секретар на ИАГ, ректори, зам.-ректори и декани на висши учебни заведения (сн. 2).

Д-р Петър Антов от ФГП изнесе празнично слово, посветено на Деня на народните будители, в което подчерта, че стабилността на една държава се определя от качествено образование и днешните дипломанти трябва да докажат това с професионалните си изяви.

В емоционалното си приветствие към абсолвентите проф. Иван Илиев каза: „Запазете на най-съкровено място в сърцето си Лесотехническия университет, който ви е дал професията. Обичайте делника си!

Запазете младежкия си пламък, имайте амбиция да се развивате, работете заедно!“. Ректорът покани присъстващите на предстоящото честване на 70-годишнината на Лесотехническия университет, което ще се проведе в НДК на 12 януари 2023 година.

Доц. д-р Нено Тричков обяви постигнатите успехи на преподавателите, публикували през годината в списания с „impact factor“, и участниците в конкурса, който стимулира публикационната активност на преподавателите, и отчете резултатите от номинациите за годишната „Награда на ректора“. Сред 18 номинирани за наградата на първо място е класиран проф. д-р Петър Антов от Факултета по горска промишленост, на второ – доц. д-р Виктор Савов, също от ФГП, и на трето – доц. д-р Момчил Панайотов от Факултет „Горско стопанство“. Две са поощрителните награди и те са за проф. д.н.

Теодора Попова от Факултет „Ветеринарна медицина“ и гл. асистент Николай Зафиров от Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“.

Двама са преподавателите, които получават академичната длъжност „професор“ – Петър Антов и Димитър Ангелски (ФГП), и двама –

„доцент“ – Юрий Димитров (ФГП) и Методи Петричев (ФЕЛА). С научната степен „доктор“ са шестима преподаватели – Красимира Атанасова-Александрова и Боряна Петрова (ФГП), Адриана Маринова, Нина Николова и Евлоги Ангелов (ФГС), Венета Стефанова (ФЕЛА) (сн. 3).

За традиционната Галилеева клетва абсолвентите бяха покани от проф. д-р Милко Милев. Общо 217 завършили в бакалавърска и магистърска степен от випуск 2022, 45 от които с отличен успех, се заклеха да служат на гората и обществото. Проф. Иван Илиев връчи дипломите и наградите на ИАГ на петима пълни отличници на випуска.

Връчването на дипломите продължи по факултети, като за абсолвентите от Факултета по горско стопанство церемонията бе проведена пред Мемориала на лесовъда в парковото пространство на ЛТУ,

където те за първи път чуха и обръщението „инженер“, поемайки дипломите си от ръцете на декана доц. д-р Мариус Димитров.

Поздравителен адрес към участниците в тържественото събрание бе получен от Президентството. Дипломантите и преподавателите бяха поздравени лично от зам.-министър Чамбов, зам.-министър Модева и преподавателя по дендрология в ЛТУ доц. д-р Евгени Цавков.

Изпълнителният директор на ИАГ инж. Стоян Тошев се обърна към бъдещите лесовъди с думите: „Вие сте хората, които ще определят бъдещето – собствено, на страната, на науката, на света.

Бъдете предприемчиви и упорити. Останете в България и станете най-добрите!“ и връчи дипломите и награди, осигурени от „Андреас Штил“ ЕООД, на петима, завършили с отличен успех специалността „Горско стопанство“. Трима бакалаври – Симона Коева, Елена Канева и Илия Ненов, и двама магистри – Елица Димитрова и Айсел Мустафова – пълни отличници на Факултета, получилиха дипломите си от инж. Тошев (сн. 4).

В традиционен стил премина и провеждащата се за втори път среща на учениците от НПГГС „Христо Ботев“ – Велинград, предводени от зам.-директора Надежда Ганчева, с ръководството на ЛТУ.

Както винаги, най-емоционалният момент за довчерашните студенти дойде с хвърлянето на шапки във въздуха с пожелание „На добър час!“.

Светлана ИВАНОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

Информация

COP27 постигна важна стъпка напред към справедливостта

От 6 до 19 ноември в Шарм ел-Шейх, Египет, се проведе 27-ата конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP27).

Присъстваха 120 световни лидери, сред които президентът на Франция Еманюел Макрон, германският канцлер Олаф Шолц, британският премиер Риши Сунак и председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен, делегати от 196 държави и общо над 33 000 регистрирани участници – не само политици, но и наблюдатели, експерти и активисти. Тазгодишната среща е втората най-посещавана след COP26 в Глазгоу миналата година.

В началото на събитието се състоя срещата на върха на световните лидери, които поставиха на дневен ред проблемите пред конференцията – нуждата от незабавни действия в областта на климата, реализация на досегашните обещания и помощ за развиващите се държави. В срещата участва и президентът Румен Радев, който оглави българската делегация. В изказването си той заяви, че България е твърдо ангажирана с целите на Парижкото споразумение. Според него преходът към климатична

неутралност трябва да бъде добре обмислен, плавен, социално и икономически справедлив, така че да увеличава благосъстоянието на хората, а не да го намалява. Той добави, че България ще продължи да развива и да разчита на възобновяемата енергия, зелените водородни решения и енергоспестяващите и съхраняващите енергия технологии и предложи страната ни да бъде домакин на COP28 през 2024 година.

Един от основните фокуси на конференцията бе темата „Загуби и щети“, или нуждата от финансова подкрепа за развиващите се страни, които търпят най-големи загуби от последиците от климатичните промени – суши, бури и наводнения, повишаване на морското равнище. В края на срещата делегатите се споразумяха за създаването на фонд, който да покрива непосредствените разходи на уязвимите държави от причинените щети.

Генералният секретар на ООН Антониу Гутереш приветства решението и нарече споразумението „важна стъпка напред към справедливостта“.

Не бе постигнат обаче напредък относно необходимостта от полагане на допълнителни усилия за намаляване на парниковите газове и за постепенното премахване на изкопаемите горива. Антониу Гутереш настоя за по-амбициозни действия за ограничаване на глобалното затопляне: „Трябва да сме наясно, че планетата ни все още се намира в противошоковата зала. Трябва да намалим решително въглеродните емисии веднага, а на този въпрос не бе обърнато внимание на настоящата среща за климата.“

По материали на БТА

Малки, многобройни и жизнено значими за природата. Кои са те?

Те живеят навсякъде в околната среда – вода, почва, на суша, в растения или в други животни. Понякога ни е страх, понякога им се радваме, често не ги забелязваме. Някои пълзят, други скачат, трети летят, четвърти бягат бързо. И са малки. Досещате ли се кои са те?

Ще се запознаем с насекомите. Макар и малки, те са най-богатата група в цялото животинско царство – наброяват над 900 000 вида от познатите 1 300 000 вида животни на Земята.

Учените, които изучават насекомите, се наричат ентомолози. Малки природолюбители и бъдещи ентомолози, вероятно се досещате, че насекомите са различни по цвят, размери и форма.

Насекомите имат двустранна симетрия на тялото и здрава обвивка, която служи за външен скелет. Ясно са обособени глава, гърди и коремче. Към гърдите си имат 3 чифта крачета, което ги различава от паякообразните, имащи 4 чифта крачета.

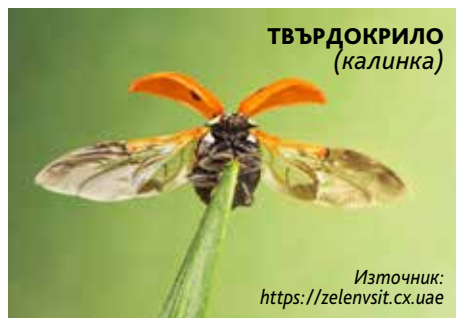
Ако разгледате едно насекомо с просто око, можете да видите, че на главата му са разположени чифт антени и уста, на гърдичките освен три двойки крачета имат по 1 или 2 чифта крила, а на коремчето няма крайници. Ентомолозите са групирани отделните видове в разрези и семейства. Най-лесно е да се разпознае насекомото, когато то е напълно развито. Последната фаза от метаморфозата му се нарича имаго.

Искате ли да опитаме да разпознаем нашето, намерено в гората, малко насекомо в коя голяма група попада? На първо време е добре да разглеждаме само намерени загинали насекоми в гората. За по-малките индивиди може да е необходима лупа. *(Внимание! По-безстрашните от вас могат да наблюдават и живи насекоми чрез специални прозрачни ентомологични кутийки с капак и увеличително стъкло. Можете да забавите активността на затвореното в кутийка насекомо, като го поставите за кратко в хладилник. При затопляне то ще възвърне активност и може да бъде пуснато в природата невредимо).*

Когато намерим малко членестоного, е добре да го обърнем по гръб и да потърсим трите части на тялото. Ако крачетата на гърдичките са общо 6 броя, значи сме намерили насекомо.

Ред е да огледаме крилата. Ако се виждат само един чифт летателни крилца, то насекомото е от разред **Двукрили**. Вторият чифт са израстъци, приличащи на бухалка, които съдействат за равновесието на насекомото. Такива са домашните мухи и комарите.

Ако крилата са два чифта, трябва да огледаме насекомото и от горната страна. Когато първият чифт крила е твърд и без видими жилки, а в покой обгръща тялото и покрива изцяло втората двойка крила, то насекомото е от разред **Твърдокрили**. Те летят благодарение на ципестия си втори

чифт крила. Тази група насекоми има най-голямо видово разнообразие. Тук попадат калинки, светулки, майски бръмбари, бръмбари-бегачи и други.

Ако е ясно различимо жилкуването и на двата чифта крила, нека ги огледаме по-детайлно. Когато първите две крила са прави и кожести, обикновено с цвѐта на тялото и в покой се прибират успоредно до тялото, като покриват сгънатите ветрилообразно задни ципести криле, то индивидът е от разред **Правокрили**. За да лети, насекомото

използва само задната си двойка крила. Любопитно е, че тези видове имат последна двойка крачета за скачане и издават специфични звуци с помощта на специални приспособления на крайниците и крилата (щурци и скакалци).

Ако първата двойка крила към тялото е дебела и жилава, но в края си те стават тънки и ципести, имаме пред

себе си вид от разред **Полутвърдокрили**. Обикновено те сгъват крилата си частично върху гърба си във формата на „Х“ или „V“. Типичен пример са миризливките.

Всички сме виждали **пеперуди**. Не е трудно да ги разпознаем, нали? Красивите им крилца са покрити с многобройни, различно оцветени микроскопични люспи.

Много малка част от пеперудите имат фини люспи само по края на крилата или по жилките, което да ни подведе, че са ципокрили.

При **ципокрили**те обаче има ясно обособена „талия“ между гърдите и коремчето. Крилата им са ципести, като задната двойка е по-малка от предната. Има и безкрили индивиди. Тук се включват мравки, пчели, оси и стършели.

Най-едрият насекоми по нашите ширини са в отделна група – **Водни кончета**. Те имат ципести, прозрачни крила, които не могат да се прибират плътно до тялото. Коремчето е много по-дълго от останалата част на тялото.

В България се срещат насекоми и от други разрези.

Ако не успяхте да разпознаете своето насекомо, потърсете помощ от учителите по биология в училище и от експертите в лесозащитните станции. Задайте въпросите си на имейл p.mateva@iag.bg, като задължително прикачете снимка, запишете дата и направете опис на средата, в която сте наблюдавали своето ново приятелче.

Взехме първия урок и сме готови за повече, нали? В следващия брой ще ви разкажем за ползите от ципокрили, както и любопитни факти от живота на насекомното царство.

Д-р инж. Петя МАТЕВА
Изпълнителна агенция по горите

Сдружение „Клуб Фортуна“ на посещение в Република

Черна гора

Изглед на
Которския
залив

По поканата на Н.Пр. д-р Меглена Плугчиева – посланик на Република България в Република Черна гора, членовете на Сдружение „Клуб Фортуна“ – неправителствена организация, обединяваща жените с лесовъдска професия у нас, посетиха на 7 – 10 октомври красивата балканска страна. Отбелязвайки 20-годишнината от създаването на Клуба, 16 негови представителки се запознаха с горите и националните паркове на страната и по чудесно съставената от д-р Плугчиева програма и при повечето посещения придружавани от нея лично, успяхме да видим едни от най-значимите кътчета на китната страна. Д-р Плугчиева – от години успешен дипломат, никога не забравя лесовъдската си професия и ни предостави информацията за природата на Черна гора.

ГОРИТЕ

През 1991 г. Република Черна гора приема декларация за обявяването ѝ за екологична държава. Тази декларация представлява рамката за действията ѝ като държава с устойчиво развитие и приоритетно опазване на околната среда. Горите са една от най-важните природни екосистеми, които осигуряват основата за устойчивото развитие на Черна гора.

Колко са важни горите за страната показва фактът, че те заемат повече от 60 % от нейната територия, което я прави една от най-зелените държави в Европа след Финландия, Швеция и Словения. Горските екосистеми се характеризират с висока степен на биоразнообразие и много от тях заслужават да бъдат категоризирани като девствени гори, защото в тях никога не е водена сеч поради тяхната недостъпност. Това е и основание да се твърди, че в Черна гора има горски формации на над 300 години.

Интересно е да се отбележи, че в страната се наблюдава процесът на

увеличаване на горските площи, което е резултат не само от изкуствено залесяване, но и на самонастаняването на горската растителност на земеделски земи.

ДЪРВООБРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ

Тя е със сериозен дял в националната икономика и подпомага развитието на много планински общини. Интегрирани горски и дървообработващи компании са създадени чрез вертикална интеграция на горски стопанства и бивши държавни предприятия за дърводобив. Дървообработващите предприятия са приватизирани и в момента някои от компаниите имат договори за концесия за по-дълъг период.

Търговията с дървесина и недървесни горски продукти (билки, горски плодове и гъби) също допринася за подобряване на икономиката на много селски общини.

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ И ПЛАНИРАНЕ

В края на 90-те години на миналия век „Горският институт“ АД – организация, подобна на „Агролеспроект“ ЕООД у нас, се преобразува от държавно в акционерно дружество. То се занимава с инвентаризация и планиране в горското стопанство.

ОБРАЗОВАНИЕ

Гимназията в Беране е единствено то училище в страната с програма за обучение по горско стопанство и дървообработване. В Университета на Черна гора няма специалност „Горско

стопанство“. Обучението на лесовъдски кадри с висше образование се осигурява главно в сръбската столица Белград. През 2019 г. по инициатива и със съдействието на българското посолство в Черна гора бе организирана размяна на посещения на делегации от министерствата на земеделието и горите на двете страни и беше подписано Споразумение за партньорство и обучение на студенти от Черна гора в Лесотехническият университет у нас.

НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВЕ

Те са 5 и образувайки екологично и географско цяло, което е обособено и защитено със специален закон, са зони с особена красота и значими и редки природни феномени. Всеки парк се характеризира със специфично природно и културно наследство, а ръководствата им отговарят за управлението, подготовката и прилагането на програми за защитата и контрола върху използването на природните ресурси.

Парковете имат не само национално, но и международно значение. Например НП „Дурмитор“ с каньона на р. Тара от 1980 г. е в Списъка на световното природно наследство на ЮНЕСКО. От 1977 г. река Тара има статут на биосферен резерват (МАВ). НП „Скадарско езеро“ е със статут на важна орнитологична зона (IBA), а през 1995 г. е добавен към Световния списък на влажните зони (RAMSAR). Те са членове на международната организация на националните паркове – Europark Federation, базирана

на в Графен, Германия, с над 400 членове от 40 европейски страни. От 2013 г. Черна гора е член на най-голямата световна мрежа от организации и експерти за опазване на природата – IUSN.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ДУРМИТОР“

Получава статут на национален парк през 1952 година. Включва масива на планина Дурмитор, каньоните на реките Тара, Драга, Сушице и най-високата част от долината на каньона Комарница, от който се издигат множество планински върхове, 48 от които са над две хилядници. Най-високият връх е Боботов хип (2525 м н.в.). Площта на парка е 34 500 хектара.

Символът на НП „Дурмитор“ е дивата коза. В парка има 18 ледникови езера, като най-голямото е Черното езеро, състоящо се от Велико и Мало езеро, свързани с тесен провлак. Черното езеро има своя феномен – водите му се вливат в реките Тара и Пива, изключителна рядкост в природата, наричана „раздвоение“. И по същество едно водно тяло дава притоци на две реки.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „БИОГРАДСКА ГОРА“

Разположен е в централната част на планинския масив Беласица, между реките Тара и Лим. Освен Биоградското езеро на територията му има още няколко ледникови езера. По-голямата част от парка съставлява резерват от девствени гори в басейна на реките Биоградска и Йезерщица и е една от най-старите защитени територии в света, известна като „Княжев Забран“ или „Браник“. Възрастта на отделните дървета в резервата надхвърля 400 г., някои екземпляри са с височина 40 метра. В парка има 26 отделни растителни сообщества с близо 2000 растителни вида, 20 % от които са балкански ендемити. 90 са само дървесните видове. Разнообразен е и животинският свят на защитената територия.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „СКАДАРСКО ЕЗЕРО“

Обявен е за национален през 1983 година. Намира се на границата между Черна гора и Албания, като две трети от езерото са на територията на Черна гора, заемащи площ 40 000 хектара. Скадарското езеро е най-голямото на Балканите и е единственият

НП „Биоградска гора“

НП „Дурмитор“

НП „Ловчен“

НП „Скадарско езеро“

НП „Проклетия“

е на територията на общините Цетине и Будва. Ловчен е крайбрежната планина, отстояща на не повече от 5 км от морето. Скалният орел символизира парка и заради златния цвят на перата около шията е наричан „златен орел“.

Паркът е култово място за посещение, защото на един от върховете му има гробница-мавзолей на черногорския държавник, епископ и поет Петър II Петрович Негош. За да се стигне до мавзолея, където в параклиса е поставена статуйта на държавника, тежаща 28 тона, трябва да се изкачат 461 стъпала.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ПРОКЛЕТИЯ“

национален парк, доминиран от водни и влажни екосистеми. То се обитава от 281 вида птици, които гнездят, зимуват или мигрират тук, така че има статут на зона с международно значение за местообитанията на птиците и е Рамсарско място.

Дом е на 48 вида риби, 50 вида бозайници, земноводни, влечуги, насекоми. Впечатлява разнообразната растителност, като през лятото площите с водни лилии и водни кестени се простират на километри по огледалото на езерото. Скадарското езеро има богата история и култура и бреговете му са осеяни с много археологически обекти.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ЛОВЧЕН“

Площта на парка, обявен за национален през 1952 г., е 6220 ха, разположен

Най-младият парк в Черна гора, основан през 2009 г. с площ 1660 хектара. За пейзажа на парка са характерни множество високи, остри и назъбени върхове. Тук се намират най-високият връх – Зла Колата с 2534 м н.в., и много ледникови езера, сред които за най-красиво се счита Хридското. То е смятано за „езерото на щастието“, защото има поверие, че плуването в него носи щастие, здраве, красота и вътрешен мир. Хвърлянето на монета в езерото, за да се изпълни желание, е задължително. Легендата разказва, че Бог е създал Хридското езеро много високо, за да могат планинските феи да се къпят в него, а той да се наслаждава на красотата им.

(Продължава на III корица).

Клуб „Фортуна“ в Българското
посолство в Подгорица с посланика
Н.Пр. д-р Меглена Плугчиева

Разбира се, след като научихме толкова много факти от д-р Плугчиева, любознателните членове на „Клуб „Фортуна““ нямаха търпение да се докоснат до красотите на Черна гора.

ФОРТУНКИТЕ И ЧЕРНОГОРСКОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Връчване на отличието
„Златна Фортуна“ на
Н.Пр. д-р Меглена Плугчиева
от председателя на
Сдружение „Клуб Фортуна“
инж. Ваня Каменова

Скадарското езеро, наричано у нас и в Албания Шкодренско, ни поразява не само с огромната си територия, която се низише с километри зад прозорците на буса ни, но и стъпвайки на брега му, усетихме мощта на водата да бъде дом и хранителна база на впечатляващия животински свят, в който множество птици, особено патиците, сякаш бяха превзели водното огледало.

За отмора се разходихме до курортния град Петровац, разположен на Адриатическото крайбрежие, яхтеното пристанище Порто Негро и известния о-в Св. Стефан, запазил средновековната история на страната, която бе допълнена в ярки краски с разходката ни из старинните градове Будва и Котор – градът, който е побратимен с Несебър благодарение на посланик Плугчиева. Предоставена от кмета на Котор в знак на уважение към посланика и нейните гости туристическа лодка откри пред нас възможността да се разходим из Которския залив и да видим града и околностите му в цялата им красота.

Особено преживяване бе посещението ни в старата столица (до 1946 г.) на Черна гора – град Цетине, в който са запазени сградите на посолствата на всички страни, включително и българското, и Цетинския манастир – люлката на православната религия на Балканите.

Най-интересното ни посещение, на което посветихме цял ден, бе пътуването из Националния парк „Дурмитор“,

който се намира в северната част на страната. Започнахме запознанството със защитената територия, издигайки се по серпантините над Которския залив все по-високо в планината, със спирки в поклонническото средище както за православни, така и за католици и мюсюлмани – Острожки скален манастир, и планинския курорт Жабляк. Пред погледа ни се низеха скалните върхове от различен калибър, съвсем малко населени места върху огромната му площ от близо 35 000 ха, удивителната река Тара и нейния, обагрен в шарките на есента, каньон. Красивата и опазената природа на Черна гора, която заслужава да бъде видяна!

На срещата в посолството на България в столицата на Черна гора Подгорица посланик Плугчиева като колега лесовъд, съучредител и член на Сдружение „Клуб Фортуна“ пожела на нас и всички лесовъди в България да работим със съзнанието горите на страната ни да имат бъдеще. Н.Пр. д-р Меглена Плугчиева бе наградена с почетния знак на Сдружението – „Златна Фортуна“, с който тя се удостоява за заслугите ѝ в създаването и подкрепата на Сдружението. Отличието и албумът, отразяващ 20-годишната история на Клуба, ѝ бяха връчени от председателя на Сдружение „Клуб Фортуна“ инж. Ваня Каменова.

Светлана БЪНЗАРОВА

**Снимки: автора и Посолство на България
в Черна гора**

Остров Свети
Стефан

Разходка
с лодка

Снегорин HUSQVARNA ST 230

АГРОЛАНД - БЪЛГАРИЯ АД

София 1700, ул. "Осми декември" №13, тел: 024 666 916

е-mail: info@agroland.eu

www.husqvarna.bg

Husqvarna®